

PRÍLOHA 6
K ŠTÁTNEMU VZDELÁVACIEMU PROGRAMU
PRE KONZERVATÓRIÁ V SR
ISCED 5B PRVÝ STUPEŇ TERCIÁRNEHO VZDELÁVANIA

UČEBNÉ OSNOVY

ŠTUDIJNÉHO ODBORU HUDBA – HRA NA ORGANE,
(NÁVRH)

OBSAH

KONZERVATÓRIUM HUDBA HRA NA ORGANE

Vzdelávacia oblasť UMENIE A KULTÚRA

Hlavný odbor štúdia Hra na organe.....	4
Hra na klavíri.....	11
Improvizácia a hra generálbasu.....	15
Základy dirigovania.....	20
Hra na čembale.....	21
Estetika umenia.....	23

Vzdelávacia oblasť JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Slovenský jazyk a literatúra.....	24
Cudzí jazyk.....	25
Druhý cudzí jazyk.....	26
Odborný cudzí jazyk.....	27

Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A PRÍRODA

Fyziológia a hygiena hracieho aparátu.....	28
--	----

Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Náuka o spoločnosti.....	29
Dejepis.....	30
Dejiny hudby.....	31
Dejiny a literatúra hlavného odboru štúdia Hra na organe.....	32
Psychológia.....	36
Pedagogika.....	37
Pedagogicko – umelecké predmety:	
Pedagogika hlavného odboru štúdia Hra na organe.....	38
Metodika hlavného odboru štúdia Hra na organe.....	43
Didaktika hlavného odboru štúdia Hra na organe.....	45
Pedagogický seminár hlavného odboru štúdia Hra na organe.....	46

Vzdelávacia oblasť MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Informatika.....	47
Informatika v umení.....	48
Rozbor umeleckých diel hlavného odboru štúdia Hra na organe.....	49
Sluchová analýza	50
Umelecko – teoretické predmety:	
Hudobno – teoretická analýza skladieb.....	51
Náuka o hudobných nástrojoch.....	52
Náuka o kontrapunkte.....	53
Náuka o harmónii.....	54
Kompozičné techniky hudby 20. stor.....	55
Hudobné formy a analýza skladieb.....	56

Vzdelávacia oblasť ZDRAVIE A POHYB

Telesná výchova.....	57
----------------------	----

Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A HODNOTY

Etická výchova.....	58
Náboženská výchova	59

Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SVET PRÁCE

Umelecká prax interná.....	60
Umelecká prax verejná.....	61
Zborový spev.....	62
Prax v organovom sprievode.....	63
Náuka o organe.....	65
Pedagogicko – umelecká prax.....	68

Vzdelávacia oblasť PRIEREZOVÉ TÉMY

Estetický seminár.....	70
Diplomový seminár.....	71
Interpretačný seminár.....	72

Vzdelávacia oblasť:
Umenie a kultúra
HLAVNÝ ODBOR ŠTÚDIA HRA NA ORGANE
ISCED 3B, ISCED 5B

Konzervatórium Hudba – 04 Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Hra na organe je hlavným odbor štúdia, ktorý pripravuje žiakov na úlohy, ktoré bude vyžadovať umelecká a pedagogická prax.

Základný rámec učebného plánu sleduje postupný proces od budovania elementárnej organovej techniky po identifikáciu a zvládnutie interpretačných problémov organových skladieb v rôznych štýlových obdobiach. Pre naplnenie tohto cieľa je potrebné v počiatočných rokoch štúdia vybudovať celú sústavu praktických návykov a osvojiť si elementárne technicko-vecné poznatky, ktoré sú nevyhnutné pre umelecko-interpretačnú nadstavbu. Prvé roky štúdia sa orientujú predovšetkým na nadobudnutie precíznych technických základov: dokonalé zvládnutie bazálnych prvkov a spôsobov organovej hry, ako sú spôsob úderu na rozličných druhoch traktúr, technika artikulácie, pedálová hra, súčinnosť manuálovej a pedálovej hry, pretože tie sú predpokladom úspešnosti v praktickom pôsobení, pedagogickej práci a v prípadnom ďalšom vzdelávaní organistu.

Na konci každého klasifikačného obdobia vykonávajú žiaci praktickú skúšku z hry na organe pred komisiou zloženou z pedagógov oddelenia. O známke rozhoduje komisia s prihliadnutím na návrh vyučujúceho pedagóga. Obsah a rozsah skúšobnej látky určujú učebné osnovy. Výnimka je povolená žiakom pripravujúcim sa na súťaž. Po ukončení štvrtého ročníka žiaci vykonávajú praktickú maturitnú skúšku, ktorá má preukázať ich umeleckú vyspelosť a schopnosť pokračovať v pomaturitnom štúdiu. Žiaci pokračujú v súvislom vzdelávaní v piatom a šiestom ročníku, kde absolvujú výučbu na vyššej odbornej úrovni a ukončia ju v šiestom ročníku absolventským výkonom, ktorý sa riadi organizačnými smernicami konzervatória a ktorým žiak nadobúda komplexné odborné vzdelanie a umeleckú spôsobilosť v danom odbore.

V súvislom šesťročnom štúdiu získavajú žiaci na hodinách vyučovania hlavného predmetu aj rozsiahle vedomosti, schopnosti a zručnosti v umeleckej pedagogike, a to najmä metodiky a didaktiky vyučovania hry na organe. Preto sú po absolvovaní šesťročného štúdia schopní samostatne vytvárať umelecko-interpretačné výkony a vytvárať individuálne pedagogické koncepcie pre vyučovanie žiakov na základnom stupni umeleckého vzdelávania.

2. Ciele predmetu

Zvládnutie celého komplexu vedomostí, schopností a zručností žiaka a spôsobov riešenia umeleckých otázok v oblasti prednesu, obsahového uplatnenia artikulácie a frázovania, orientácie v oblasti ornamentiky, štýlu, a schopnosti samostatnej registrácie, znalosti zo základnej priestorovej akustiky a schopnosť adaptácie na rôzne typy nástrojov. Praktický výsledok riešenia spočíva v interpretácii skladieb zo širokého okruhu organovej literatúry, ktorá zahŕňa všetky štýlové obdobia.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

Manuálová technika
Základné prvky prstovej techniky
Technika artikulácie
Technika pedálovej hry
Súčasná hra manuálu a pedálu
Základy artikulácie a registrácie
Prednesové prvky organovej hry
Technické a prednesové zvládnutie skladieb rôznych štýlových období

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

1. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín)

1. Manuálová technika
  - 1.1 Oboznámenie sa s nástrojom, správne sedenie, nastavenie lavice
  - 1.2 Prevádzka organu, zariadenia na hracom stole, funkcia registrov
  - 1.3 Korektné postavenie rúk a prstov
  - 1.4 Rozdiely medzi klavírnou a organovou technikou
  - 1.5 Úvod do techniky organovej hry, prípravné cvičenia, nácvik úderov
  - 1.6 Odstraňovanie zbytočných pohybov, ekonómia hry
2. Základné prvky prstovej techniky
  - 2.1 Hra legato, nadkladanie a podkladanie prstov
  - 2.2 Tiché výmeny prstov, glissando, legatová hra palcom
  - 2.3 Repetované tóny, hra páuz
  - 2.4 Osvojenie si zásad použitia správnych prstokladov
3. Technika artikulácie
  - 3.1 Úlohy artikulácie. Nácvik úderov staccato, staccatissimo, portato
  - 3.2 Pestovanie sluchovej schopnosti jemnej diferenciácie dĺžok tónov
  - 3.3 Artikulácia v polyfonickej hre
  - 3.4 Základná orientácia v artikulačných pravidlách
4. Špecifické problémy organovej techniky
  - 4.1 Realizácia rôznych typov manuálových prechodov
  - 4.2 Hra na dvoch manuáloch súčasne, hra na dvoch manuáloch v rovnakej polohe
  - 4.3 Súčasná hra jednou rukou na dvoch manuáloch
  - 4.4 Ovládanie crescendového valca, technika používania žalúzií
5. Technika pedálovej hry
  - 5.1 Výber vhodnej obuvi
  - 5.2 Orientácia na pedálovej klaviatúre, vymedzenie základnej polohy nôh na klaviatúre
  - 5.3 Používanie a rovnomerné striedanie špice a päty
  - 5.4 Rozdelenie pedálového partu medzi obidve nohy
  - 5.5 Hra väčších intervalov, podkladanie a nadkladanie nôh
  - 5.6 Rozložené akordy a dvojitý pedál, akordická a polyfónna hra
  - 5.7 Problematika nohokladov, hra durových stupníc cez dve oktávy, rozložený D⁷ a T⁵

6. Súčasná hra manuálu a pedálu
  - 6.1 Hra jednou rukou a pedálom, precvičovanie súhry ľavej ruky a pedálu
  - 6.2 Súčasná hra dvoma rukami a pedálom
  - 6.3 Cvičenie nezávislosti rúk a nôh
  - 6.4 Synchronizácia hracieho aparátu a sluchovej kontroly
7. Naštudované skladby
  - 7.1 Pedálové durové stupnice cez dve oktávy, veľký rozklad septakordu a kvintakordu
  - 7.2 J.S.Bach: Prelúdium a fúga (z 8 malých prelúdií a fúg, BWV 553-560)
  - 7.3 Skladba z obdobia renesancie alebo baroka (okrem Bacha)
  - 7.4 Romantická skladba alebo skladba 20.storočia

Komisionálna skúška

1. polrok: 3 cvičenia z organovej školy (náročnejšie, s hrou manuálu a pedálu)
2. polrok: Pedálové durové stupnice cez dve oktávy, veľký rozklad D⁷ a T⁵
 J.S. Bach: Prelúdium a fúga (z 8 malých prelúdií a fúg, BWV 553-560)
 1 skladba z obdobia renesancie alebo baroka (okrem Bacha)
 Romantická skladba alebo skladba 20. storočia

2. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín)

1. Rozvíjanie pedálovej techniky
  - 1.1 Prehľbovanie zručnosti v pedálovej technike
  - 1.2 Špeciálne cvičenia a pedálové etudy
  - 1.3 Hra pedálových molových stupníc cez dve oktávy, rozložený VII⁷ a T⁵
2. Cvičenia nezávislosti rúk a nôh
  - 2.1 Synchronizácia práce rúk a nôh
  - 2.2 Polyfonické vedenie hlasov v manuáli a pedáli
  - 2.3 Dvoj-, troj-, štvorhlasná sadzba vo vedení hlasov
3. Základy artikulácie práce
  - 3.1 Zásady pre vypracovanie artikulácie vo viachlasnej hre
  - 3.2 Dôslednosť, zreteľnosť a čistota jej realizácie
  - 3.3 Kontrola presného technického uskutočnenia požadovaného artikuláčného prvku
4. Akcentácia
  - 4.1 Technické stvárnenie prízvuku na organe
  - 4.2 Metrický (rytmický) akcent a jeho význam v skladbách
  - 4.3 Identifikácia prízvukných a neprízvukných dôb v takte
5. Základy registrácie
  - 5.1 Základné pravidlá registrácie, zásady spájania registrov
  - 5.2 Základné, sólové a plenové registrácie
6. Naštudované skladby
  - 6.1 Pedálové molové stupnice cez dve oktávy, veľký rozklad VII⁷, T⁵
  - 6.2 5 skladieb rôznych štýlových období

Komisionálna skúška

1. polrok: Pedálové molové stupnice cez dve oktávy, veľký rozklad VII⁷ a T⁵.
J.S.Bach: Chorálová predohra
Skladba starého majstra
Skladba podľa vlastného výberu
2. polrok: J.S.Bach: Skladba podľa výberu z učebných osnov
Romantická skladba
Skladba 20. alebo 21. storočia

3. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín)

1. Práca na organovej technike
  - 1.1 Rozvíjanie manuálovej a pedálovej techniky
  - 1.2 Rozširovanie okruhu úderových praktík 16.- 18.st.: Ordentliches Fortgehen (Marpurg)
  - 1.3 Používanie žalúzií za účelom dynamického vlnenia v skladbách, nácvik postupného otáčania crescendového valca
2. Technika agogického vlnenia
  - 2.1 Technické zvládnutie agogických prostriedkov ritardanda a acceleranda
  - 2.2 Pravidlá, zákonitosti a základné zásady používania ritardanda a acceleranda
  - 2.3 Baroková agogika
  - 2.4 Stvárnenie romantickej frázy
3. Prednesové prvky organovej hry
  - 3.1 Patetický prízvuk, jeho význam a použitie v skladbách
  - 3.2 Variabilita v dĺžkach tónov: emocionálny efekt vo výraze skladby
4. Úvod do ornamentiky
  - 4.1 Zmysel ornamentiky a základné vedomosti o podstate ornamentov
  - 4.2 Zadenie ozdôb podľa epochy a proveniencie
  - 4.3 Základné symboly
5. Triová hra
  - 5.1 Základy triovej hry, ľahké príklady na jej precvičovanie
  - 5.2 Samostatné vypracovanie artikulácie a prstokladov (nohokladov) každého hlasu
6. Naštudované skladby
  - 6.1 Minimálne 6 skladieb rôznych štýlových období

Komisionálna skúška

1. polrok: Skladba starého majstra (odporúča sa forma toccatovej fúgy, partyty)
Romantická alebo súčasná skladba
Skladba podľa vlastného výberu
2. polrok: J.S. Bach: výber podľa učebných osnov
Romantická skladba
Skladba 20. storočia

4. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín)

1. Zdokonaľovanie technických prvkov
  - 1.1 Plynulé a fixované reflexívne pohyby rúk a nôh
  - 1.2 Etablovaná minuciózna prstovo-úderová kvalita
  - 1.3 Systémovosť a precíznosť pri vykonávaní technických úkonov
2. Rozvíjanie techniky triovej hry
  - 2.1 Samostatné vypracovanie aplikatúry, akcentácie, artikulácie a frázovania v náročnejších skladbách triovej techniky
3. Ornamentika
  - 3.1 Orientácia v rôznych ornamentačných formulách a typoch ozdôb
  - 3.2 Zásadné rozdiely v barokovej a romantickej ozdobovacej praxi
  - 3.3 Ozdobovanie v skladbách J.S. Bacha
4. Výrazové úlohy artikulácie
  - 4.1 Odlišovanie charakteru jednotlivých tónov
  - 4.2 Zdôraznenie tónov za účelom ich vyzdvihnutia, určenie tvaru figúry, motívu, témy
  - 4.3 Dosahovanie plasticosti línií v polyfonickej pletive, vyvolanie dojmu dynamiky tónov
5. Inegalité a rubato v interpretačnej praxi
  - 5.1 Diferenciácia medzi zapísanou a hranou hodnotou nôt
  - 5.2 Egálna a inegálna hra
  - 5.3 Deklamačný zmysel metrickej odchýlky v hre nôt od spôsobu ich zápisu. Technika prevedenia
6. Naštudované skladby
  - 6.1 Minimálne 6 skladieb rôznych štýlových období

Komisionálna skúška

1. polrok: J.S. Bach - výber podľa učebných osnov
  - Skladba starého majstra
  - Skladba podľa vlastného výberu
2. polrok: Závažná triová skladba (rýchla časť z Bachovej triovej sonáty alebo veľké triové chorálové spracovanie)
  - Romantická skladba
  - Skladba 20. storočia

Maturitná skúška

- J.S. Bach: výber podľa učebných osnov
- Závažná triová skladba (rýchla časť z Bachovej triovej sonáty alebo veľké triové chorálové spracovanie)
- Romantická skladba alebo skladba 20. storočia

5. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín)

1. Zvládnutie interpretácie na vyššej odbornej úrovni
  - 1.1 Rozvíjanie získaných zručností v hre na organe
  - 1.2 Rozvíjanie schopnosti samostatnej práce vo voľbe technických prvkov hry
2. Frázovanie a agogika
  - 2.1 Bezpečná identifikácia fráz v texte a používanie plynulej organovej melodickej agogiky
  - 2.2 Zmysluplnosť v tektonickom členení
Samostatná žiakova voľba výrazových prostriedkov podľa vedomostí a štýlu
3. Registrácia
  - 3.1 Prehlbovanie vedomostí o štýle
  - 3.2 Poznanie dispozícií nástrojov, teórií a zásad registračnej praxe v rozličných obdobiach a teritóriách
  - 3.3 Použitie registrov a zostáv typických pre autora, dobu a krajinu, z ktorej pochádza skladba
4. Voľba tempa
  - 4.1 Označenia charakteru skladieb a ich vplyv na voľbu tempa v skladbe
  - 4.2 Tempové označenia v hudbe 18. a 19. st. v praxi
5. Priestorové-akustické riešenia
  - 5.1 Hra organistu v akustickom priestore
  - 5.2 Podriadenie výberu interpretačných prvkov akustickej situácii
  - 5.3 Nácvik hry vo väčšom priestore
6. Otázky štýlu
  - 6.1 Definovanie pojmu štýl a jeho premietnutie do interpretačnej praxe
  - 6.2 Využitie teoretických vedomostí ku komplexnej štýlovej analýze hraných skladieb a k následnému použitiu hracích prostriedkov, ktoré čo najvernejšie vystihnú jej obsah
7. Naštudované skladby
  - 7.1 Minimálne 6 skladieb rôznych štýlových období

Komisionálna skúška

1. polrok: J.S.Bach: výber podľa učebných osnov
Skladba väčšej formy, cyklická skladba alebo výber skladieb v rozsahu 15 min.
2. polrok: 3 závažné skladby rôznych štýlových období (cca 30 min.)

6. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín)

1. Technické a prednesové zvládnutie náročných skladieb organovej literatúry
  - 1.1 Rozvíjanie schopnosti k samostatnému vypracovaniu všetkých zložiek organovej interpretácie vrátane štýlového začlenenia skladby
  - 1.2 Teoretické podloženie a zdôvodnenie výberu
2. Registrácia
  - 2.1 Prispôsobenie registračného plánu konkrétnemu organu, priestoru a situácii
  - 2.2 Schopnosť registračného kompromisu. Zohľadnenie obsahového aspektu registrácie

3. Zmeny nástrojov, priestorov, rôznorodosť interpretačných situácií
  - 3.1 Prehlbovanie schopnosti žiaka na adaptáciu v rôznych podmienkach: na veľkosť nástroja a jeho dispozíciu, traktúru a individuálne možnosti (príp. nedostatky), akustické podmienky (veľká akustika, suchá akustika)
4. Samostatná interpretačná práca
  - 4.1 Preverka schopnosti žiaka samostatne vypracovať a predviesť skladbu

Komisionálna skúška

1. polrok: J.S.Bach: Veľké prelúdium (toccata, fantázia) a fúga
Skladba podľa vlastného výberu
2. polrok: Program v rozsahu 20 minút (vylúčené sú skladby predvedené v prvom polroku)

Absolventská skúška

Koncertný výkon v rozsahu minimálne 30 minút, ktorý musí obsahovať dielo na úrovni závažných skladieb J. S. Bacha, napr. Prelúdium a fúga c mol BWV 546.

Vzdelávacia oblasť:
Umenie a kultúra
HRA NA KLAVÍRI
ISCED 3B, ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Predmet odborného umeleckého vzdelávania hra na klavíri pre odbor 8229 6,7 hudba 01 skladba rozvíja hudobné myslenie žiakov hrou významných klavírných diel slovenskej a svetovej hudby. Žiaci si upevňujú rytmické cítenie, rozvíjajú sluchovú predstavivosť, spoznávajú vo vlastnom umeleckom prejave harmóniu a polyfóniu, špecifiká a charakteristiku hudobných štýlov. (frázovanie, artikuláciu, dynamiku, agogiku). Práca na technike je samozrejmosťou súčasťou štúdia, rovnako ako aj rozvíjanie pohotovosti čítania notového textu. Navyše, klavír ako nástroj veľkého tónového rozsahu, je nezastupiteľný v poznávaní harmonických a polyfónnych možností hudobného prejavu od elementárnych harmonických spojov až po komplikované harmónie a polyfóniu hudby 20. a 21. storočia. Každý žiak po prijatí na konzervatórium disponuje inou technickou i hudobno-umeleckou úrovňou. Z tejto rozdielnej úrovne musí pedagóg vychádzať pri výbere učebnej látky: etud a prednesovej literatúry. Každý rok stavia pred žiakov náročnejšie úlohy pri povinnom nastudovaní etud a skladieb obdobia baroka, klasicizmu, romantizmu i hudby 20. a 21. storočia. Cieľom je, aby žiaci po štyroch rokoch štúdia predviedli v maturitnom ročníku výkon primeranej technickej i hudobno-umeleckej úrovne.

Predmet hra na klavíri v piatom a šiestom ročníku štúdia rozvíja umelecké a hudobné vedomosti, schopnosti a zručnosti žiaka na vyššej odbornej úrovni, preto žiak rozvíja techniku hry zvládnutím náročných koncertných etud a umelecký prejav interpretáciou náročného prednesového repertoáru. Cieľom je umelecké vystihnutie a technické zvládnutie náročnejšieho repertoáru: koncertná etuda, časť klasickej sonáty v náročnej sonátovej alebo rondovej forme, polyfónne dielo J. S. Bacha alebo G. F. Händla, rozsiahlejšia skladba romantizmu a skladba 20. stor. Tieto skladby sú žiaci 5. a 6. ročníka povinní predviesť pred komisiou. Vo všetkých ročníkoch je povinná hra naspamäť.

Treba zdôrazniť, že absolventi uvedených odborov zúročia vo svojej umeleckej praxi vedomosti, schopnosti a zručnosti, ktoré nadobudli pri štúdiu predmetu hra na klavíri. Spôsob a štýl, akým ich pedagóg vedie, požiadavky, aké na nich kladie pri prekonávaní technických problémov a najmä pri hľadaní adekvátneho hudobného obsahu, zanechá trvalú stopu v ich ďalšom umeleckom napredovaní i v ich neskoršej vlastnej pedagogickej práci. Nevyhnutným predpokladom pri študovaní repertoáru je každodenná niekoľkohodinová samostatná umelecká príprava pri nástroji. Bez nej je napredovanie vylúčené. Pri „cvičení” ide o systematické rozvíjanie schopností prstov a rúk, „zautomatizovanie” pohybov. Táto činnosť musí byť v súlade s neustálou sluchovou kontrolou a koncentráciou. Nie je to len niekoľkohodinový každodenný „tréning” hracieho aparátu, ale aj náročná duševná činnosť pri hľadaní adekvátneho hudobného obsahu. Ten musí spĺňať sluchovú, racionálnu i emocionálnu predstavu o podobe skladby. Je to už oblasť tvorivej umeleckej práce, na ktorú sa najmä vo vyššom odbornom vzdelávaní u študentov uvedených odborov v predmete hra na klavíri kladie veľký dôraz.

Požiadavky na vedomosti, zručnosti a postoje (spôsobilosti)

Žiak si počas štúdia osvojí praktické zručnosti a poznatky potrebné k štúdiu, pričom sa zohľadňuje didaktický postup a technická náročnosť a je súčasne minimom prehranej látky. Mimoriadne talentovaní žiaci môžu danú látku zvládnuť v kratšom období a ďalej sa venovať hlbšiemu štúdiu skladieb so zreteľom na vyššiu technickú a výrazovú náročnosť.

2. Ciele predmetu

Hlavným cieľom predmetu je žiakov naučiť pracovať s hudobným materiálom tak, aby po jeho absolvovaní vedeli kvalitne plniť úlohy, ktoré bude od nich vyžadovať umelecká alebo pedagogická prax. V oblasti technickej musia zvládnuť všetky základné formy techniky – získať správne interpretačné návyky, ako aj rozvíjať hudobno-výrazové schopnosti tak, aby sa vedeli správne orientovať vo všetkých štýlových oblastiach.

3. Obsah vzdelávania

Umelecké vzdelávanie v odbore štúdia hra na klavíri rozvíja tvorivú osobnosť a talent študenta v umeleckom prejave. Náročnosť na prípravu sa postupne zvyšuje v oblasti technickej aj umeleckej, so zreteľom na talentové predpoklady a technickú úroveň žiakov.

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

1. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Úvod do predmetu
2. Johann Sebastian Bach: Malé prelúdiá alebo Dvojhlasné invencie (2 – 3) skladby
3. Carl Czerny: Etudy op. 299 (2 – 3) skladby
4. Muzio Clementi, Wolfgang Amadeus Mozart, Ján Ladislav Dusík, Friedrich Kuhlau: rýchla časť sonáty alebo sonatíny
5. Jedna alebo dve skladby z obdobia romantizmu
6. Jedna alebo dve skladby z 20. storočia

Komisionálna skúška:

1. polrok: 3 skladby z prebraného učiva
2. polrok: 3 skladby z prebraného učiva

2. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Johann Sebastian Bach: Dvojhlasné invencie (2 – 3 skladby)
2. Carl Czerny alebo Johann Baptiste Cramer: Etudy (2 – 3 skladby)
3. Wolfgang Amadeus Mozart, Joseph Haydn, Ludwig van Beethoven: rýchla časť sonáty
4. Jedna alebo dve skladby z obdobia romantizmu
5. Jedna alebo dve skladby z 20. storočia

Komisionálna skúška:

1. polrok: 3 skladby z prebraného učiva
2. polrok: 3 skladby z prebraného učiva

3. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Johann Sebastian Bach: Dvojhlasné alebo trojhlasné invencie (2 – 3 skladby)
2. Carl Czerny op. 299 alebo op. 740, Johann Babtist Cramer: Etudy (2 skladby)
3. Rýchla časť klasickej sonáty
4. Jedna alebo dve skladby z obdobia romantizmu
5. Jedna alebo dve skladby z 20. storočia

Komisionálna skúška:

1. polrok: 3 skladby z prebraného učiva
2. polrok: 3 skladby z prebraného učiva

4. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Johann Sebastian Bach: Trojhlasné invencie (2 – 3 skladby) alebo dve časti z Francúzskej suity
2. Carl Czerny, Muzio Clementi: dve etudy
3. Rýchla časť klasickej sonáty
4. Jedna alebo dve skladby z obdobia romantizmu
5. Jedna alebo dve skladby z 20. storočia

Komisionálna skúška:

1. polrok: 3 skladby z prebraného učiva
2. polrok: 3 skladby z prebraného učiva

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Johann Sebastian Bach: Temperovaný klavír (dve Prelúdiá a fúgy) alebo Anglická suita, alebo Partita
2. Koncertná etuda (Ignaz Moscheler, Moritz Moszkowski, Fryderyk Chopin, Franz Liszt, Johann Nepomuk Hummel)
3. Rýchla časť klasickej sonáty v náročnej sonátovej alebo rondovej forme
4. Rozsiahlejšia skladba obdobia romantizmu
5. Rozsiahlejšia skladba z 20. storočia resp. 21. storočia

Komisionálna skúška:

1. polrok: 3 skladby z prebraného učiva
2. polrok: 3 skladby z prebraného učiva

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Johann Sebastian Bach: Temperovaný klavír (1 – 2 Prelúdiá a fúgy)
2. Dve koncertné etudy
3. Rýchla časť klasickej sonáty v náročnej sonátovej alebo rondovej forme
4. Náročnejšia skladba obdobia romantizmu
5. Náročnejšia skladba z 20. storočia resp. 21. storočia

Komisionálna skúška:

1. polrok: 3 skladby z prebraného učiva
2. polrok: 3 skladby z prebraného učiva

Poznámka:

Výber látky sa prispôsobí úrovni žiaka. V prípade, že je hráčsky vyspelý, môže pokračovať na vyššej úrovni.

Vzdelávacia oblasť:
Umenie a kultúra
IMPROVIZÁCIA A HRA GENERÁLBASU
ISCED 3B, ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

V tradícii organovej výučby má improvizácia dôležitý význam, pretože predstavuje významný prostriedok na rozvíjanie hudobného myslenia, predstavivosti a podnecuje tvorivosť žiakovej invencie. Stáva sa nevyhnutným doplnkom hudobného vyučovacieho procesu, ktorý dovoľuje realizovať vlastné hudobné predstavy a zámery.

Učebný plán predmetu zabezpečuje postupnú a plynulú náväznosť jednotlivých stupňov a improvizčných techník. Po štyroch rokoch štúdia a absolvovaní maturitných skúšok pokračujú žiaci v súvislom vzdelávaní v štúdiu v piatom a šiestom ročníku, kde absolvujú výučbu na vyššej odbornej úrovni. Minimálnym cieľom, stanoveným pre každého žiaka bez ohľadu na jeho improvizčné schopnosti, je schopnosť uplatnenia všeobecných harmonických pravidiel a postupov v praktickej oblasti, teda v plynulej hre číslovaného basu. Druhou úlohou je nadobudnutie zručnosti v tvorení rozličných typov malých hudobných foriem.

Počas štúdia predmetu treba systematicky rozvíjať:

- a) žiakovu sluchovú predstavu
- b) žiakovu tvorivú fantáziu
- c) predstavu budúceho improvizovaného diela za účelom spoznávania charakteristických znakov vo forme, harmónii, melodike a rytme
- d) žiakovu schopnosť zvládať problematiku od jednoduchšieho k zložitejšiemu, od podstatného k menej dôležitému a pod.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je po absolvovaní šesťročného štúdia schopnosť žiaka samostatne vytvárať umelecko - interpretačné výkony a vytvárať individuálne pedagogické koncepcie pre vyučovanie žiakov na základnom stupni umeleckého vzdelávania. V súvislom šesťročnom štúdiu získavajú žiaci na hodinách aj rozsiahle vedomosti, schopnosti a zručnosti v umeleckej pedagogike, a to najmä metodiky a didaktiky vyučovania improvizácie a hry generálbasu.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

- Práca s motívom, kadencie
- Štvorhlasná úprava akordov a tvorba malých harmonických celkov
- Vytváranie viachlasných harmonických modelov
- Tvorba melodicko-harmonických úryvkov na základe modálnych tónin
- Piesňová forma a modulácie
- Zvládnutie iných hudobných foriem

4. Rozdelenie obsahu

1. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Motív
  - 1.1 Práca s motívom
  - 1.2 Spájanie motívov do väčších celkov
2. Fráza
  - 2.1 Členenie melodickej línie do fráz
  - 2.2 Predvetie a závetie, vytváranie pravidelných períód
  - 2.3 Tvorenie melódie
3. Štvorhlasná úprava akordov
  - 3.1 Štvorhlasná úprava kvintakordov v úzkej harmónii
  - 3.2 Oktávová, kvintová a terciová poloha
4. Prísne spájanie akordov
  - 4.1 Prísne spájanie harmonických funkcií T- S
  - 4.2 Prísne spájanie harmonických funkcií T- D
  - 4.3 Spájanie harmonických funkcií S – D
5. Voľné spájanie akordov
  - 5.1 Voľné spoje príbuzných akordov T – S, T – D
  - 5.2 Voľné spájanie harmonických funkcií kvintovej príbuznosti
6. Kadencie
  - 6.1 Kadencie v úzkej harmónii v durových stupniciach
  - 6.2 Kadencie v úzkej harmónii v molových stupniciach
  - 6.3 Prísne a voľné spájanie harmonických funkcií kadencie

Komisionálna skúška

- malé melodicko-rytmické útvary na základe prebratého učiva

2. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Štvorhlasná úprava kvintakordu do širokej harmónie
  - 1.1 Nácvik oktavovej, terciovkej a kvintovej polohy kvintakordu v širokej harmónii
  - 1.2 Prísne a voľné spájanie harmonických funkcií T-S, T-D v širokej harmónii
2. Kadencie
  - 2.1 Kadencie v durových a molových stupniciach v širokej harmónii
  - 2.2 Rozšírená kadencia (napr. T-S-D-VI.-II.- $D_4^{6\ 5\ 3}$)
3. Klamný záver
  - 3.1 Zaradenie spoja D-VI. do kadencií v úzkej aj širokej harmónii
4. Štvorhlasná úprava sextakordov
  - 4.1 Spájanie sextakordov s kvintakordami
  - 4.2 Spájanie sextakordov
5. Štvorhlasná úprava kvartsextakordov
  - 5.1 Spájanie kvintakordov, sextakordov a kvartsextakordov
6. Tvorenie 8-taktových viet a ich harmonizácia
  - 6.1 Harmonizácia melódie vedľajšími kvintakordami
  - 6.2 Harmonizácia melódie pomocou kvintakordov, sextakordov a kvartsextakordov

7. Hra číslovaného basu
  - 7.1 Nácvik hry 5, 6, 6/4
8. Harmonizácia stupníc

Komisionálna skúška

- hra číslovaného basu a melodicko – rytmických útvarov na základe prebratého učiva

3. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Charakteristické disonancie: D⁷, II.⁷, VII.⁷
  - 1.1 Zaradenie do číslovaného basu
2. Vedľajšie septakordy a ich obraty. Nónové akordy
  - 2.1 Číslovaný bas
3. Melodické tóny
  - 3.1 Využitie melodických tónov pri tvorbe melódie
  - 3.2 Kolorovanie melódie
  - 3.3 Vytváranie melodickéj línie k basu
4. Vytváranie dvojhlasných improvizáčnych modelov
  - 4.1 Zmeny v používaní rytmických, melodických alebo harmonických štruktúrnych elementov (synkopy, bodkovaný rytmus, trioly, pauzy, zmeny tónov, chromatika atď.)
5. Mimotonálne akordy
  - 5.1 Zaradenie do kadencie (napr. T-S-(D)^D-D)
  - 5.2 Mimotonálne S a D v číslovanom base
6. Sekvencie
  - 6.1 Vytváranie modelov a ich transpozície
  - 6.2 Použitie sekvencií vo voľne koncipovanom príklade na báze dvojhlasu (trojhlasu)
7. Bicinium
  - 7.1 Rôzne typy bicíniových techník
  - 7.2 Vytvorenie voľnej skladby na spôsob starofrancúzskeho dua alebo basse de trompette
8. Cirkevné tóniny
  - 8.1 Hra príkladov v dórickej, lydickéj a mixolydickej tónine
9. Transpozície
  - 9.1 Transponovanie príkladov do rôznych tónin
10. Neapolský a lydický sextakord
  - 10.1 Neapolský a lydický sextakord v číslovanom base
  - 10.2 Vytvorenie harmonickej vety s použitím neapolského sextakordu
11. Harmonizácia chorálu
  - 11.1 Vytvorenie vlastnej melódie chorálového charakteru a jej harmonizácia na akordickom princípe
  - 11.2 Vypracovanie úvodu a záveru

Komisionálna skúška

- malé harmonické celky charakteru prebratého učiva

4. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Modulácie
  - 1.1 Vybočenie a návrat do pôvodnej tóniny
  - 1.2 Diatonické modulácie do blízkych tónin
  - 1.3 Číslovaný bas
2. Harmonizácia ľudových piesní s použitím modulácií
  - 2.1 Harmonizácia sopránových melódií
3. Modulácie pomocou mimotonálnych akordov
  - 3.1 Precvičovanie modulácií mimotonálnymi akordami v číslovanom base
4. Modulácie pomocou L⁶ a N⁶
  - 4.1 Voľný výber číslovaného basu
  - 4.2 Vytvorenie voľnej harmonickej vety s moduláciou pomocou N⁶
5. Modulácie do vzdialených tónin
6. Harmonizácia chorálu s vybočením, resp. moduláciou
  - 6.1 Vytvorenie vlastnej chorálovej melódie s využitím modulácií
7. Malá dvojdielna piesňová forma
  - 7.1 Vytváranie samostatných 8-taktových dielov formy *a b*
8. Malá trojdielna piesňová forma: *a b a*, *a b c*
  - 8.1 Precvičovanie trojdielnej formy na vlastných príkladoch
9. Ostinato
  - 9.1 Princíp a využitie techniky
  - 9.2 Vytvorenie dvojhlasnej línie nad ostinátnou basovou figúrou
10. Toccata na organovom bode
  - 10.1 Využitie striedavého pohybu hlasov

Komisionálna skúška

improvizačná technika 1. – 3. ročníka sa aplikuje na malé hudobné formy tak, že hlavná pozornosť sa venuje tvorivej náplni

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Veľká piesňová forma
  - 1.1 Voľný výber: Pastorale, Pieseň bez slov, Cantabile, Uspávanka
2. Variácie
  - 2.1 Variácie na ľudovú pieseň alebo na vlastnú tému
3. Introdukcia
  - 3.1 Prvky a štylizácia slávnostnej hudby
4. Homofónne a polyfónne prelúdium
5. Postlúdium
6. Úprava chorálov na lineárnom princípe
  - 6.1 Chorálová predohra s kolorovaným cantom firmom v sopráne
  - 6.2 Viachlasný chorál s umiestnením cantu firmu v rôznych hlasoch
7. Partita
  - 7.1 Variačná technika na spôsob starých majstrov

Komisionálna skúška

- žiak improvizuje zadanú formu z prebraného učiva

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Úvod do kontrapunktu
  - 1.1 Kontrapunktické cvičenia
  - 1.2 Vytváranie kontrapunktických hlasov ku c.f.
2. Fugato
  - 2.1 Voľne tematická forma kontrapunktickej techniky
3. Kánon
  - 3.1 Kánonické vedenie hlasov v oktáve, kvinte
4. Fúgová expozícia
  - 4.1 Vypracovanie témy k fúge a jej exponovanie v trojhlas
5. Fúgový záver
  - 5.1 Využitie techniky vybočenia na subdominantnú plochu v závere
6. Ciaccona alebo passacaglia
  - 6.1 Kontrapunktické variácie
7. Techniky 20. a 21. st.
  - 7.1 Voľná improvizácia s využitím novodobej harmónie, rytmických konštrukcií a voľnej formy

Komisionálna skúška

- improvizácia zadanej polyfónnej formy

Vzdelávacia oblasť:
Umenie a kultúra
ZÁKLADY DIRIGOVANIA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba 8229 6,7 - 04 Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 2k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
SPEV (návrh) strana 10

Vzdelávacia oblasť:
Umenie a kultúra
HRA NA ČEMBALE
ISCED 3B, ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Predmet hra na čembale je predmet odbornej umeleckej a umelecko-pedagogickej prípravy. Je súčasťou výučby historických štýlov, najmä barokovej hudby, pričom dopĺňa teoretické a praktické znalosti potrebné pre interpretačnú prax. Pri štúdiu skladieb je výučba zameraná predovšetkým na štýlové zvláštnosti historickej hudby, čím vhodne dopĺňa vyučovanie klavírnej hry. V uvedenom časovom rozpätí treba žiaka oboznámiť so špecifickými zvláštnosťami hudby minulých storočí, ako napríklad rozdielne označenia a pravidlá prevedenia melodických ozdôb, rytmické zvláštnosti a pod. Ďalej treba poskytnúť informácie o systémoch v historickom ladení nástrojov a o jeho vývoji až do dnešných čias. Výber skladieb treba zostaviť tak, aby boli zastúpené všetky štýlové obdobia.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je získať vedomosti z veľmi obsiahlej ornamentiky, čítania pôvodných notových zápisov v starých kľúčoch a v hre číslovaného basu.

3. Obsah predmetu

Žiak získava základné informácie o konštrukcii a zvukových možnostiach klávesových nástrojov v jednotlivých historických obdobiach, ktoré sú potrebné pre súčasnú interpretáciu na dnešných klavíroch. Dôležitú kapitolu tvorí hra číslovaného basu v súvislosti s komornou hudbou.

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

4. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Úvod do hry na čembale
2. Základy čembalovej hry so zameraním na spôsoby úderu, tvorenia tónu a hru melodických ozdôb.
3. Ľahšie skladby starých majstrov. Kees Rosenhart
4. Školy hry na čembale – výber ľahších skladieb
  - 4.1 Z. Růžičková: Album čembalových skladieb – výber zo skladieb zbierky.
  - 4.2 J. S. Bach: Knižočka skladieb pre A. M. Bachovú,
  - 4.3 Malé prelúdiá, Barokové tance.
5. Výber z literatúry pre komornú hru.

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Oboznámenie sa s ďalšími melodickými ozdobami, ich zápisom a prevedením v rôznych európskych regiónoch.
2. Orientácia v starých kľúčoch.
3. Skladby starých majstrov zamerané na barokové tance napríklad diela od J. J. Frobergera, D. Zipoliho, H. Purcella, W. Byrda, J. Ph. Rameaua a ďalších
4. Za účelom melodického vedenia dvoch samostatných hlasov – J. S. Bach: Dvojhlasné invencie.

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Pokračovanie v čítaní nôt z pôvodných rukopisov v starých kľúčoch a v komornej hre. Základy generálbasu.
2. Náročnejšie suity - J. S. Bach: Francúzske suity, F. Couperin: Suity (Ordre) z Pieces de clavecin, H. Purcell: Suity pre čembalo,
3. H. d' Anglebert: Suity, tance zo slovenských zborníkov, ľahšie sonáty D. Scarlattiho a pod.

Vzdelávacia oblasť:
Umenie a kultúra
ESTETIKA UMENIA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 2 strana 20

Vzdelávacia oblasť:
Jazyk a komunikácia
SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Jazyk a komunikácia
CUDZÍ JAZYK
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Jazyk a komunikácia
DRUHÝ CUDZÍ JAZYK
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Jazyk a komunikácia
ODBORNÝ CUDZÍ JAZYK
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 3k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDBA-SKLADBA (návrh) strana 20

Vzdelávacia oblasť:

Človek a príroda

FYZIOLOGIA A HYGIENA HRACIEHO APARÁTU

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Pedagóg hry na nástroji musí rozvíjať nielen talent žiaka, ale aj vývoj jeho motoriky, teda sledovať prácu rúk, nôh, ramien, zápästí a prstov a tak rozvíjať hrací aparát. Naučiť žiaka správne sedieť pri organe, vhodne držať celé telo a sledovať, či je ním práca rúk a nôh podporovaná a osobitne si všimnúť prsty, ako posledné články hracieho aparátu. Zvláštnu pozornosť treba venovať palcu a postaveniu ruky, skúmať ruky svojich žiakov, poukázať na určité nedostatky ich stavby a poskytnúť žiakom rady na zlepšenie. Hrací aparát (ruky, resp. nohy) bezprostredne nadväzuje na mechanické funkcie nástroja a len vtedy, keď je nadväzovanie správne, môže byť vytvorená organická súčinnosť hráča s nástrojom, ako jedna z podmienok dokonalej hry na organe. Organista musí dôkladne poznať svoj nástroj a rovnako tak je dôležité, aby podrobne poznal hracie ústrojenstvo, teda fyziologický mechanizmus. Základom organového mechanizmu je rad dômyselných súčiastok, ktoré do seba účelne zapadajú a práve tak základom mechanizmu hracieho aparátu je sústava kostí, svalov a nervov, so svojim centrom, mozgovou kôrou, ktoré tiež do seba presne zapadajú a splňajú tak svoju funkciu.

2. Ciele predmetu

Hlavným cieľom predmetu je naučiť žiaka dôkladne poznať svoje hracie ústrojenstvo, teda fyziologický mechanizmus a zabrániť tak prípadnému poškodeniu hracieho aparátu pri riešení problémov, ktoré sprevádzajú štúdium a interpretačnú prax. V prípade preťaženia, poškodenia hracieho aparátu aj z nehudobných činností usmerniť žiaka k ozdravným krokom a posunúť ho k správnym liečebným metódam. Ideál je dosiahnuť funkciu hracieho aparátu bez preťaženia a ochorenia.

3. Obsah vzdelávania

Vývoj motoriky žiaka, sledovanie práce rúk, nôh, ramien, zápästí a prstov a rozvoj hracieho aparátu. Naučiť žiaka správne sedieť pri organe, vhodne držať celé telo a sledovať, či je práca rúk telom podporovaná. Osobitne si všimnúť prsty, ako posledné články hracieho aparátu. Zvláštnu pozornosť venovať palcu a postaveniu ruky, skúmať ruky svojich žiakov, poukázať na určité nedostatky ich stavby a poskytnúť žiakom rady na zlepšenie.

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

1.ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

Správne sedenie pri nástroji – správna vzdialenosť a výška tela.

Práca nôh, rúk, so zreteľom na prsty, zápästia, lakty, horného pletenca ramien.

Sledovať postavenie ruky a palca.

Poukázať na nedostatky stavby ruky a poskytnúť rady na zlepšenie.

V prípade preťaženia, poškodenia hracieho aparátu aj z nehudobných činností usmerniť žiaka k ozdravným krokom a posunúť ho k správnym liečebným metódam.

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
NÁUKA O SPOLOČNOSTI
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
DEJEPIS
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
DEJINY HUDBY
ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 2 strana 36

Vzdelávacia oblasť:

Človek a spoločnosť

DEJINY A LITERATÚRA HLAVNÉHO ODBORU ŠTÚDIA HRA NA ORGANE
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Dejiny a literatúra organu je predmet špeciálnej odbornej prípravy zameranej na spoznanie dejinných súvislostí, ktoré sa podieľali na vývoji skladieb pre organ od najstarších čias až po súčasnosť.

Z variability organa vyplýva rozmanitosť ich typov a riešení: organy rozličných koncepcií predstavujú preto pestrú svetovú nástrojovú mozaiku, vyplývajúcu z mentalít, charakteru, hudobného temperamentu a religiozity národov.

Vývoj organu sledujeme v spätných väzbách medzi nástrojom, hrou a skladbou. Preto patrí medzi dominantné úlohy predmetu spoznanie organovej literatúry, špecifických hudobných foriem odvodených od osobitosti organového štýlu, ako aj charakteristika diela ich hlavných reprezentantov. Informácie o skladateľoch a skladbách majú byť doplnené počúvaním kvalitných nahrávok na hudobných nosičoch, resp. diskusiou o vlastnej živej interpretácii, ktorej cieľom je posunúť vnímanie organovej interpretácie na vyššiu odbornú úroveň a dospieť tak v konečnom dôsledku i k lepšiemu porozumeniu pri vlastnom štúdiu nových skladieb, ako aj porozumeniu pri objasňovaní štruktúry diela v budúcej pedagogickej praxi.

2. Ciele predmetu

Úlohou predmetu je poukázať na typické znaky organov jednotlivých národných kultúr v technickej a zvukovej oblasti, špecifikovať ich zvláštnosti v jednotlivých štýlových obdobiach a predstaviť najvýznamnejšie organy a staviteľov nástrojov svojej doby.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

Vývoj organu v staroveku

Kresťanstvo a organ

Národné školy

Organy romantizmu

Súčasný vývojový trendy

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Ciele predmetu

2. Antický organ

2.1. Predchodcovia organa, hydraulos, pneumatický organ.

- 2.2. Nálezy organov vo vykopávkach. Postavenie organa v starovekej spoločnosti.
- 2.3. Kresťanstvo a organ. Cisárske organy v Byzancii. Organ v Oriente.
- 2.4. Znovuobjavenie organa v západnom svete. Organy v kostoloch.
3. Organ v stredoveku
  - 3.1. Kostolné organy. Konštrukcia stredovekých organov.
  - 3.2. Gotický organ v Halberstadte. Hintersatz - prvá mixtúra.
  - 3.3. Pytagorovské ladenie. Gotické pamiatky: Sion.
  - 3.4. Najstaršie organové skladby: Landino, Paumann, Illeborgh.
4. Renesančný organ
  - 4.1. Prelom v technike stavby organa.
  - 4.2. Registrovateľné vzdušnice. Vznik menzúr a nových registrov.
  - 4.3. Manuály a stroje. Pedálové kaviatúry. Vynález hriadeľovej dosky.
  - 4.4. Notopis organových skladieb. Hudobné formy skladieb. Majstri organisti.
5. Nizozemsko
  - 5.1. Brabantský typ organa. Organári rodiny Nijhoffovcov.
  - 5.2. Nizozemské barokové organy. Úlohy organistov v kostole.
  - 5.3. Význam J.P. Sweelincka. Doba úpadku organa. Skladatelia 20.st.: F.Peeters.
6. Taliansko
  - 6.1. Stavebné princípy talianskych organov.
  - 6.2. Osobitné označovanie registrov. Klaviatúry: rozsah a technické riešenie.
  - 6.3. Najstaršie organy v Taliansku. Rodina organárov Antegnatiovcov. P.Nacchini a jeho organy. Rímske organy. Cirkevné predpisy o organe.
  - 6.4. Organové skladby. G. Frescobaldi - význam jeho diela. D.Zipoli, A.Scarlatti.
  - 6.5. Galantný štýl: G.Valeri. Raný romantizmus v Taliansku: V. Petrali.
  - 6.6. Organy rodiny Serassiovcov. Europeizácia talianskych organov.
  - 6.7. Prelom 19./20.st.: O.Ravanello, M.E.Bossi.
7. Francúzsko
  - 7.1. Najstaršie organy. Koncepcia výstavby francúzskeho organa.
  - 7.2. Francúzske pléna. Starí organári Thierry a Cliquot. Dom Bédos de Celles: „Organárske umenie“. Počiatky francúzskej organovej hudby. P. Attaignant a J.Titelouze. F. Roberday, L.Couperin, N.Lebegue, N.Gigault, J.d'Angelbert, A.Raison a G.G.Nivers. Skladatelia v Grand siècle: N.Grigny, F.Couperin, L.N.Clérambault, P.du Mage, L.Marchand. Noëlisti Dandrieu, d'Aquin, Corrette a Balbastre. Ničenie organov v revolúcii.
  - 7.3. A.Cavaillé-Coll a jeho prínos do organárstva. Barkerova pneumatická páka. Organ v Notre Dame v Paríži.
  - 7.4. Organová hudba v 19.st.: A.P.F. Boëly, L. Lefébure-Wely, F. Benoist
  - 7.5. Prínos C. Francka do organovej literatúry.
  - 7.6. Klasik C. Saint-Saëns.
  - 7.7. Pedagogický a skladateľský význam A.Guilmanta.
  - 7.8. Ch.M. Widor a symfonický organ. Impresionista L.Vierne.
  - 7.9. Virtuozita a pedagogická práca M. Duprého.
  - 7.10. Skladatelia, improvizátori a interpreti 20.st.: M. Duruflé, J.Langlais, G.Litaize. Fantazijný J.Alain. Mystik O. Messiaen.
  - 7.11. Súčasní francúzski skladatelia.
8. Nemecko
  - 8.1. Renesančné a barokové organy. Organista a organár A.Schlick.
  - 8.2. Zakladateľský význam P. Hofhaimera. Organ a reformátori. Praetorius: Syntagma musicum. J.Adlung: Musica mechanica organoendi.
9. Juhonemecké organy

- 9.1. Charakteristika. Organy majstrov Eberta a Freundta.
- 9.2. Renesanční a barokoví skladatelia: Froberger, Kerll, Muffat, Pachelbel.
- 9.3. Nádhra rokokových prospektov. Gablerov organ vo Weingartene.
- 9.4. Organ v dobe premeny štýlov. Mozart a Haydn.
10. Organy v severonemeckých krajoch
  - 10.1. Slávni organári: Scherer, Compenius, Fritzsche.
  - 10.2. S. Scheidt a Tabulatura nova. 160 organov Arpa Schnitgera.
  - 10.3. Typ severonemeckého organa. Majstri organisti: A. Reinken, V. Lübeck.
  - 10.4. Stylus fantasticus D.Buxtehudeho. N.Bruhns a G.Böhm.
11. J.S. Bach a jeho doba
  - 11.1. Počiatky Bachovej organovej tvorby.
  - 11.2. Diela z weimarského obdobia. Neskorá tvorba v Lipsku. Bachova hra.
  - 11.3. Bachov zvukový ideál. Bachovi synovia a nasledovníci. Nové tendencie v organárstve: G. Silbermann. Silbermann a Bach. Galantný štýl v Nemecku.
12. Nemecké organy v 19. st
  - 12.1. Abbé Vogler a jeho simplifikačný systém.
  - 12.2. Organár F.Ladegast. Charakteristika romantického organa. Skladatelia 19.st.:
  - 12.3. F. Mendelssohn-Bartholdy, R. Schumann, J.Brahms. F. Liszt a organ.
  - 12.4. Nadaný J.Reubke. A.Hesse, A.Ritter, G.Merkel, J. Rheinberger.
  - 12.5. Továrnska výroba organov: Walcker, Sauer, Weigle. Pozdnoromantický sloh v diele M. Regera. Neskororomantickí skladatelia Schmidt, Karg-Elert
13. Nemecké organy na prelome storočí
  - 13.1. A.Schweitzer a reformné hnutie.
  - 13.2. Orgelbewegung - hnutie za obnovu klasických princípov.
  - 13.3. Trendy organovej hry 20.st. Súčasné organy. Nemeckí skladatelia v 20.st.: David, Distler, Hindemith, Ahrens. Modernista Zacher. Prínosy 20.st.do organového umenia.

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Anglicko
  - 1.1. Organy v anglických kostoloch. Obdobie skazy.
  - 1.2. Koncepcia anglického organa. Najstaršie skladby pre organ.
  - 1.3. G.F. Händel a jeho organové koncerty. Forma voluntary.
  - 1.4. Organy v 19.st. Organy v City-Halls. Novodobí skladatelia v Anglicku.
2. Španielsko a Portugalsko
  - 2.1. Umiestnenie organov v španielskych katedrálach.
  - 2.2. Koncepcia španielskych organov. Organy majstrov Brebosa a Echevarriu.
  - 2.3. Španielske horizontálne trúbky. Organy v Malage. Starí španielski skladatelia: A.de Cabezón, J.Bermudo, F.de Arauxo, T.de Santa Maria, J.Cabanilles.
  - 2.4. Portugalské organy a skladatelia.
3. Organy na Slovensku
  - 3.1. Hummelov organ v Levoči. Spišské organy.
  - 3.2. Znaky slovenských organov. Starí slovenskí organári. Organárska rodina Pažických. Cudzí majstri na Slovensku. Organár Martin Šaško a syn.
  - 3.3. Organy na Slovensku v 20.st. Koncertné organy.
  - 3.4. Stará slovenská organová hudba. J.L.Bella. Činnosť a tvorba regenschorich.
  - 3.5. Hra, vyučovanie koncerty. Nové skladby pre organ: Suchoň, Očenáš,

- Zimmer, Grešák, Zeljenka. Súčasná organová hudba.
4. Organy v českých krajochoch
    - 4.1. Stará česká hudba: Černohorský, Zach, Seger, Bixi, Vaňhal, Rejcha. Vzťah zakladateľov českej národnej hudby k organu.
    - 4.2. Českí skladatelia v 20.st.
    - 4.3. Význam organového diela Petra Ebena.
  5. Organy v Poľsku
    - 5.1. Organový komplex v Ležajsku. Poľské registre. Organ v Jędrzejove.
    - 5.2. Hudba starých tabulatúr. Poľskí romantici. Súčasná hudba.
  6. Organy v ostatných krajinách
    - 6.1. Organy v Rusku, Ukrajine a Bielorusku. Koncertná hra na organe. Ruskí a ukrajinskí skladatelia.
    - 6.2. Organ u južných Slovanov.
    - 6.3. Organy v Maďarsku. Novátor Györgyi Ligeti.
    - 6.4. Organy v Rumunsku.
    - 6.5. Organy v škandinávskych krajinách. Organy v baltských republikách.
    - 6.6. Organy v USA. Znak amerických organov. Organoví giganti. Americkí skladatelia: Leo Sowerby. Americká organová súčasnosť.
    - 6.7. Organy v Kanade.
    - 6.8. Organy v Južnej Amerike.
    - 6.9. Organy v Austrálii.
    - 6.10. Organový rozmach v Japonsku. Organy v ostatných ázijských krajinách. Bambusový organ na Filipínach.

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
PSYCHOLÓGIA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha 1k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDOBNO DRAMATICKÉHO (návrh) strana 61

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
PEDAGOGIKA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha 1k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDOBNO DRAMATICKÉHO (návrh) strana 64

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
PEDAGOGIKA HLAVNÉHO ODBORU ŠTÚDIA
ISCED 3B, ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Pedagogika hlavného študijného odboru je neoddeliteľnou súčasťou hlavného študijného odboru. Vedie k osvojovaniu si správnych pedagogických a metodologických postupov, ktoré žiaci potom po absolvovaní školy aplikujú pri pedagogicko-umeleckých činnostiach. Nakoľko umelecká pedagogika pracuje v prevažnej miere na princípoch pedagogiky individuálneho spôsobu vzdelávania, pri jej tvorbe pedagóg musí rešpektovať individualitu každého žiaka, jeho talentové predpoklady, fyziologické dispozície a predpoklad ich rozvoja, vek, schopnosť chápania a reagovania na nové poznatky a im podriadiť pri vyučovaní svoj metodický postup. Každý žiak sa vyvíja iným spôsobom, preto sa príprava učebného postupu nesmie robiť hromadne. Pre každého žiaka musí učiteľ pripraviť individuálny metodický postup, ale nikdy by sa nemal vytrátiť hlavný cieľ, vychovať umelecky cítiaceho človeka a nielen mechanického remeselníka. Treba bojovať proti diletantskému chápaniu interpretovaného diela, ktoré sa prejavuje v nesprávnom pochopení po stránke obsahu a posolstva a výberom neprimeraných výrazových prostriedkov. Pritom však učiteľ musí byť dobrým psychológom a musí viesť žiaka svojim postupom upútať počas celej hodiny. Žiaci sa tu teda učia umenie citovo vnímať, rozumieť umeleckým dielam a čo je v predmete pedagogika hlavného študijného odboru najdôležitejšie, naučia sa podľa vzoru svojho učiteľa hlavného odboru štúdia a v súčinnosti s ostatnými pedagogickými predmetmi komplexne pedagogicky pôsobiť na vyžadovanej úrovni. Patrí k predmetom, ktoré učia, ako „vytvárať umenie“. Preto sú žiaci po absolvovaní šesťročného štúdia schopní samostatne pripraviť umelecky - interpretačné výkony a vytvárať individuálne pedagogické koncepcie pre vyučovanie každého zvereného žiaka na základnom stupni umeleckého vzdelávania.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je osvojovanie si správnych pedagogických, didaktických a metodických postupov, ktoré sú žiaci po absolvovaní školy samostatne schopní aplikovať pri svojej pedagogickej činnosti. Pedagogika hlavného študijného odboru sa ako výnimočný predmet nachádza iba na umeleckých školách konzervatoriálneho druhu a tvorí jeden z pilierov umeleckej pedagogiky. Žiak konzervatória sa pri tvorbe umeleckej produkcie učí zaznamenávať a plniť komplexné požiadavky svojho učiteľa. Tie sú potom vzorom pri vlastnej pedagogicko-umeleckej činnosti.

3. Obsah vzdelávania

Pedagogicko-umelecké vzdelávanie pripravuje na komplexné pedagogické pôsobenie umeleckú osobnosť s osobnostnými predpokladmi pre prácu v pedagogicko-umeleckých činnostiach. Ovláda pedagogiku, odborovú didaktiku a metodiku, aplikovanú fyziológiu, aplikovanú psychológiu a praktickú orientáciu v štýlových obdobiach vo svojom hlavnom odbore štúdia podľa požadovaných nárokov v jednotlivých ročníkoch.

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

1. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Manuálová technika
  - 1.1 Oboznámenie sa s nástrojom, správne sedenie, nastavenie lavice
  - 1.2 Prevádzka organu, zariadenia na hracom stole, funkcia registrov
  - 1.3 Korektné postavenie rúk a prstov
  - 1.4 Rozdiely medzi klavírnou a organovou technikou
  - 1.5 Úvod do techniky organovej hry, prípravné cvičenia, nácvik úderov
  - 1.6 Odstraňovanie zbytočných pohybov, ekonómia hry
2. Základné prvky prstovej techniky
  - 2.1 Hra legato, nadkladanie a podkladanie prstov
  - 2.2 Tiché výmeny prstov, glissando, legatová hra palcom
  - 2.3 Repetované tóny, hra páuz
  - 2.4 Osvojenie si zásad použitia správnych prstokladov
3. Technika artikulácie
  - 3.1 Úlohy artikulácie. Nácvik úderov staccato, staccatissimo, portato
  - 3.2 Pestovanie sluchovej schopnosti jemnej diferenciácie dĺžok tónov
  - 3.3 Artikulácia v polyfonickej hre
  - 3.4 Základná orientácia v artikulačných pravidlách
4. Špecifické problémy organovej techniky
  - 4.1 Realizácia rôznych typov manuálových prechodov
  - 4.2 Hra na dvoch manuáloch súčasne, hra na dvoch manuáloch v rovnakej polohe
  - 4.3 Súčasná hra jednou rukou na dvoch manuáloch
  - 4.4 Ovládanie crescendového valca, technika používania žalúzií
5. Technika pedálovej hry
  - 5.1 Výber vhodnej obuvi
  - 5.2 Orientácia na pedálovej klaviatúre, vymedzenie základnej polohy nôh na klaviatúre
  - 5.3 Používanie a rovnomerné striedanie špice a päty
  - 5.4 Rozdelenie pedálového partu medzi obidve nohy
  - 5.5 Hra väčších intervalov, podkladanie a nadkladanie nôh
  - 5.6 Rozložené akordy a dvojitý pedál, akordická a polyfónna hra
  - 5.7 Problematika nohokladov, hra durových stupníc cez dve oktávy, rozložený D⁷ a T⁵
6. Súčasná hra manuálu a pedálu
  - 6.1 Hra jednou rukou a pedálom, precvičovanie súhry ľavej ruky a pedálu
  - 6.2 Súčasná hra dvoma rukami a pedálom
  - 6.3 Cvičenie nezávislosti rúk a nôh
  - 6.4 Synchronizácia hracieho aparátu a sluchovej kontroly
7. Naštudované skladby
  - 7.1 Pedálové durové stupnice cez dve oktávy, veľký rozklad septakordu a kvintakordu
  - 7.2 J.S.Bach: Prelúdium a fúga (z 8 malých prelúdií a fúg, BWV 553-560)
  - 7.3 Skladba z obdobia renesancie alebo baroka (okrem Bacha)
  - 7.4 Romantická skladba alebo skladba 20.storočia

2. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Rozvíjanie pedálovej techniky
  - 1.1 Prehľbovanie zručnosti v pedálovej technike
  - 1.2 Špeciálne cvičenia a pedálové etudy
  - 1.3 Hra pedálových molových stupníc cez dve oktávy, rozložený VII⁷ a T⁵
2. Cvičenia nezávislosti rúk a nôh
  - 2.1 Synchronizácia práce rúk a nôh
  - 2.2 Polyfonické vedenie hlasov v manuáli a pedáli
  - 2.3 Dvoj-, troj-, štvorhlasná sadzba vo vedení hlasov
3. Základy artikulácie práce
  - 3.1 Zásady pre vypracovanie artikulácie vo viachlasnej hre
  - 3.2 Dôslednosť, zreteľnosť a čistota jej realizácie
  - 3.3 Kontrola presného technického uskutočnenia požadovaného artikuláčného prvku
4. Akcentácia
  - 4.1 Technické stvárnenie prízvuku na organe
  - 4.2 Metrický (rytmický) akcent a jeho význam v skladbách
  - 4.3 Identifikácia prízvukných a neprízvukných dôb v takte
5. Základy registrácie
  - 5.1 Základné pravidlá registrácie, zásady spájania registrov
  - 5.2 Základné, sólové a plenové registrácie
6. Naštudované skladby
  - 6.1 Pedálové molové stupnice cez dve oktávy, veľký rozklad VII⁷, T⁵
  - 6.2 5 skladieb rôznych štýlových období

3. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Práca na organovej technike
  - 1.1 Rozvíjanie manuálovej a pedálovej techniky
  - 1.2 Rozširovanie okruhu úderových praktík 16.- 18.st.: Ordentliches Fortgehen (Marpurg)
  - 1.3 Používanie žalúzií za účelom dynamického vlnenia v skladbách, nácvik postupného otáčania crescendového valca
2. Technika agogického vlnenia
  - 2.1 Technické zvládnutie agogických prostriedkov ritardanda a acceleranda
  - 2.2 Pravidlá, zákonitosti a základné zásady používania ritardanda a acceleranda
  - 2.3 Baroková agogika
  - 2.4 Stvárnenie romantickej frázy
3. Prednesové prvky organovej hry
  - 3.1 Patetický prízvuk, jeho význam a použitie v skladbách
  - 3.2 Variabilita v dĺžkach tónov: emocionálny efekt vo výraze skladby
4. Úvod do ornamentiky
  - 4.1 Zmysel ornamentiky a základné vedomosti o podstate ornamentov
  - 4.2 Zadenie ozdôb podľa epochy a proveniencie
  - 4.3 Základné symboly
5. Triová hra

- 5.1 Základy triovej hry, ľahké príklady na jej precvičovanie
- 5.2 Samostatné vypracovanie artikulácie a prstokladov (nohokladov) každého hlasu
- 6. Naštudované skladby
  - 6.1 Minimálne 6 skladieb rôznych štýlových období

4. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

- 1. Zdokonaľovanie technických prvkov
  - 1.1 Plynulé a fixované reflexívne pohyby rúk a nôh
  - 1.2 Etablovaná minuciózna prstovo-úderová kvalita
  - 1.3 Systémovosť a precíznosť pri vykonávaní technických úkonov
- 2. Rozvíjanie techniky triovej hry
  - 2.1 Samostatné vypracovanie aplikatúry, akcentácie, artikulácie a frázovania v náročnejších skladbách triovej techniky
- 3. Ornamentika
  - 3.1 Orientácia v rôznych ornamentačných formulách a typoch ozdôb
  - 3.2 Zásadné rozdiely v barokovej a romantickej ozdobovacej praxi
  - 3.3 Ozdobovanie v skladbách J.S. Bacha
- 4. Výrazové úlohy artikulácie
  - 4.1 Odlišovanie charakteru jednotlivých tónov
  - 4.2 Zdôraznenie tónov za účelom ich vyzdvihnutia, určenie tvaru figúry, motívu, témy
  - 4.3 Dosahovanie plasticosti línií v polyfonickej pletive, vyvolanie dojmu dynamiky tónov
- 5. Inégality a rubato v interpretačnej praxi
  - 5.1 Diferenciácia medzi zapísanou a hranou hodnotou nôt
  - 5.2 Egálna a inegálna hra
  - 5.3 Deklamačný zmysel metrickej odchýlky v hre nôt od spôsobu ich zápisu. Technika prevedenia
- 6. Naštudované skladby
  - 6.1 Minimálne 6 skladieb rôznych štýlových období

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

- 1. Zvládnutie techniky na vyššej odbornej úrovni
  - 1.1 Rozvíjanie získaných zručností v hre na organe
  - 1.2 Rozvíjanie schopnosti samostatnej práce vo voľbe technických prvkov hry
- 2. Frázovanie a agogika
  - 2.1 Bezpečná identifikácia fráz v texte a používanie plynulej organovej melodickej agogiky
  - 2.2 Zmysluplnosť v tektonickom členení
Samostatná žiaková voľba výrazových prostriedkov podľa vedomostí a štýlu
- 3. Registrácia
  - 3.1 Prehlbovanie vedomostí o štýle
  - 3.2 Poznanie dispozícií nástrojov, teórií a zásad registračnej praxe v rozličných obdobiach a teritóriách
  - 3.3 Použitie registrov a zostáv typických pre autora, dobu a krajinu, z ktorej pochádza skladba

4. Voľba tempa
  - 4.1 Označenia charakteru skladieb a ich vplyv na voľbu tempa v skladbe
  - 4.2 Tempové označenia v hudbe 18. a 19. st. v praxi
5. Priestorové-akustické riešenia
  - 5.1 Hra organistu v akustickom priestore
  - 5.2 Podriadenie výberu interpretačných prvkov akustickej situácii
  - 5.3 Nácvik hry vo väčšom priestore
6. Otázky štýlu
  - 6.1 Definovanie pojmu štýl a jeho premietnutie do interpretačnej praxe
  - 6.2 Využitie teoretických vedomostí ku komplexnej štýlovej analýze hraných skladieb a k následnému použitiu hracích prostriedkov, ktoré čo najvernejšie vystihnú jej obsah
7. Naštudované skladby
  - 7.1 Minimálne 6 skladieb rôznych štýlových období

6. ročník

(1 hodiny týždenne, spolu 30 hodín)

1. Technické a prednesové zvládnutie náročných skladieb organovej literatúry
  - 1.1 Rozvíjanie schopnosti k samostatnému vypracovaniu všetkých zložiek organovej interpretácie vrátane štýlového začlenenia skladby
  - 1.2 Teoretické podloženie a zdôvodnenie výberu
2. Registrácia
  - 2.1 Prispôsobenie registračného plánu konkrétnemu organu, priestoru a situácii
  - 2.2 Schopnosť registračného kompromisu. Zohľadnenie obsahového aspektu registrácie
3. Zmeny nástrojov, priestorov, rôznorodosť interpretačných situácií
  - 3.1 Prehlbovanie schopnosti žiaka na adaptáciu v rôznych podmienkach: na veľkosť nástroja a jeho dispozíciu, traktúru a individuálne možnosti (príp. nedostatky), akustické podmienky (veľká akustika, suchá akustika)
4. Samostatná interpretačná práca
  - 4.1 Previerka schopnosti žiaka samostatne vypracovať a predviesť skladbu

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
METODIKA HLAVNÉHO ODBORU ŠTÚDIA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Metodika hry na organe spolu s ostatnými predmetmi všeobecnej a odbornej umeleckej pedagogiky pripravuje žiakov konzervatória na povolanie pedagóga. Jej cieľom v širokom zmysle je vzbudiť u žiakov záujem o vyučovanie organovej hry. V užšom zmysle má za úlohu naučiť budúcich organových pedagógov spoznávať a riešiť základné problémy s využitím základných metodických postupov, orientovať sa v nich, spoznávať najnovšie prístupy k vyučovaniu organovej hry v základnom hudobnom školstve. Ďalej učí žiakov spoznávať systém vyučovania na ZUŠ, pomáha porozumieť psychologickým a fyziologickým osobitostiam detí.

Metodika je podrobne zameraná na problematiku práce so začiatčikom. Nedostatočné základy a podcenenie problémov pri adaptácii žiaka z klavíra na organ majú ďalekosiahle následky v jeho hre, preto je potrebný jasný smer a systematika pri vybudovaní pevných pilierov organovej techniky.

Zodpovedanie otázok z metodiky pred skúšobnou komisiou na záver roka je súčasťou súbornej skúšky z pedagogickej prípravy a zisku umelecko-pedagogickej spôsobilosti.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je poukázať na elementárne problémy, ktoré sprevádzajú žiaka v rôznych vývojových fázach jeho vývoja počas štúdia a podať konkrétne návody a optimálne riešenia na prekonanie nedostatkov. Jej cieľom v širokom zmysle je vzbudiť u žiakov záujem o vyučovanie organovej hry. V užšom zmysle má za úlohu naučiť budúcich organových pedagógov spoznávať a riešiť základné problémy s využitím základných metodických postupov, orientovať sa v nich, spoznávať najnovšie prístupy k vyučovaniu organovej hry v základnom hudobnom školstve.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

- Techniky manuálovej a pedálovej hry
- Jednotlivé metodické postupy
- Úlohy a práca učiteľa
- Analýza osobnosti žiaka
- Organová literatúra a študijné plány

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

5. ročník

(2 hodina týždenne, spolu 66 hodín)

1. Metodika hry na organe ako vedná disciplína
  - 1.1 Cieľ predmetu a práce pedagóga
  - 1.2 Príprava žiaka k štúdiu organovej hry
2. Technika manuálovej hry
  - 2.1 Príprava hracieho aparátu
  - 2.2 Charakteristika zvukových a technických vlastností organa a klavíra
  - 2.3 Adaptácia klavírnej techniky
  - 2.4 Prstovo-úderová technika. Prekladanie prstov, glissandá, tiché výmeny
  - 2.5 Voľba prstokladov. Staré prstoklady
  - 2.6 Technika artikulácie. Úlohy artikulácie, legato, staccato, portato
3. Technika pedálovej hry
  - 3.1 Správne sedenie, výber obuvi, orientácia na pedálovej klaviatúre, prípravná fáza
  - 3.2 Rozvíjanie pedálovej techniky, vypracovanie nohokladov
4. Špecifické techniky organovej hry
5. Metodické postupy pri vyučovaní prednesu
  - 5.1 Prízvuky, metrum a rytmus, inegálna hra
  - 5.2 Tempo. Označenia charakteru skladieb a ich vplyv na tempo, tempové označenia v 19.st.
  - 5.3 Artikulácia - výrazové úlohy, problematika artikulácie hudby 16.- 18.st.
  - 5.4 Frázovanie – výstavba romantickej frázy. Agogika
  - 5.5 Ornamentika. Charakteristika ornamentiky 16. – 19.st.
  - 5.6 Prídavné ozdobovanie. Ozdoby u J.S. Bacha
  - 5.7 Registrácia – postup učiteľa pri vyučovaní základov registrácie
  - 5.8 Zásady spájania registrov, štýlové registrácie, obsahový aspekt

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
DIDAKTIKA HLAVNÉHO ODBORU ŠTÚDIA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Didaktika hry na organe spolu s ostatnými predmetmi všeobecnej a odbornej umeleckej pedagogiky pripravuje žiakov konzervatória na povolanie pedagóga.

Techniku, ako i metodiku práce so začiatočníkom, má ovládať učiteľ pôsobiaci na každom pedagogickom stupni, pretože patrí medzi najdôležitejšie didaktické úlohy. Žiak si osvojuje jednotlivé koncepcie vyučovania, humanistické prístupy k vyučovaniu a zoznamuje sa s materiálnymi didaktickými prostriedkami.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je získanie a osvojenie si vedomostí, rešpektovanie základných didaktických zásad, pedagogických dokumentov a tvorba individuálnych učebných plánov do tej miery, aby bol žiak schopný samostatne pedagogicky pôsobiť s ohľadom na individualitu žiaka.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

Základné didaktické zásady
Pedagogické dokumenty a učebné plány
Organové školy

4. Rozdelenie obsahu

5. ročník

(2 hodina týždenne, spolu 66 hodín)

1. Didaktické zásady praktickej prípravy
  - 1.1 Technika praktickej prípravy
  - 1.2 Plán a organizácia praktickej prípravy
  - 1.3 Národné vyučovanie, problémové vyučovanie, rozvíjajúce vyučovanie
  - 1.4 Didaktické zákonitosti, princípy a pravidlá
2. Obsah a cieľ študijných plánov
  - 2.1 Základné pedagogické dokumenty. Učebné plány a učebné osnovy
  - 2.2 Individuálny učebný plán – vzor
  - 2.3 Návod na výber literatúry
3. Didaktická organová literatúra
  - 3.1 Historické a súčasné pramene
  - 3.2 Organové školy romantizmu a 20.st.
  - 3.3 Súčasný progresívny metodický príručky

Vzdelávacia oblasť:
Človek a spoločnosť
PEDAGOGICKÝ SEMINÁR HLAVNÉHO ODBORU ŠTÚDIA
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Pedagogický seminár patrí k pedagogickým predmetom. Pedagogický seminár integruje poznatky zo všetkých predmetov, zvlášť z hlavného odboru, z jeho metodiky a vyučovacej praxe a z predmetov hudobno – teoretických a pedagogických. Syntéza všetkých vedomostí je zameraná na vyučovací proces, ktorému sa bude poslucháč venovať vo svojej budúcej praxi. Obsahom predmetu sú tematické okruhy, ktoré sa zaoberajú analýzou ukážkových hodín v hre na organe. Predmetom pedagogického seminára sú pedagogicko – interpretačné praktické činnosti.

2. Ciele predmetu

Hlavným cieľom je venovať sa problematike, ktorá má v najvyššej možnej miere pomôcť každému absolventovi konzervatória pri jeho pedagogickej činnosti na ZUŠ. Žiak je po absolvovaní tohto predmetu schopný na základe nadobudnutých vedomostí a schopností samostatne pedagogicky pôsobiť.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

- Osobnosť pedagóga a osobnosť žiaka
- Analýza rôznych metodických postupov

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Práca učiteľa organovej hry
  - 1.1 Osobnosť pedagóga. Odborné a morálne kvality, permanentné vzdelávanie
  - 1.2 Poznanie žiakovej individuality
  - 1.3 Typológia žiakov
  - 1.4 Úlohy v začiatkovej fáze vyučovania
  - 1.5 Analýza a výstavba skladby
2. Osobnosť žiaka
  - 2.1 Podiel talentu a vôľových vlastností na úspešnosti práce žiaka
  - 2.2 Pamäť, typológia pamätí
  - 2.3 Motivácia, koncentrácia, sebakontrola
  - 2.4 Tréning, rady pre dosiahnutie pozitívneho výsledku
3. Diskusia o metodických postupoch
  - 3.1 Riešenie konkrétnych problémov pri vyučovaní (z modelových vyučovacích hodín)
  - 3.2 Skúsenosti z vyučovacej praxe. Analýza vyučovacích hodín pedagóga a vlastných vyučovacích hodín

Vzdelávacia oblasť:
Matematika a práca s informáciami
INFORMATIKA
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Matematika a práca s informáciami
INFORMATIKA V UMENÍ
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 2k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
SPEV (návrh) strana 55

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

**ROZBOR UMELECKÝCH DIEL HLAVNÉHO ODBORU ŠTÚDIA HRA NA
ORGANE**

ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

**Príloha 10 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
CIRKEVNÁ HUDBA (návrh)**

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

SLUCHOVÁ ANALÝZA

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

**Príloha 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDBA SKLADBA (návrh) strana 46**

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

HUDOBNO – TEORETICKÁ ANALÝZA SKLADIEB

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha 3k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru

HUDBA SKLADBA (návrh) strana 59

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

NÁUKA O HUDOBNÝCH NÁSTROJOCH

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

**Príloha 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDBA SKLADBA (návrh) strana 52**

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

NÁUKA O KONTRAPUNKTE

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

**Príloha 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDBA SKLADBA (návrh) strana 57**

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

NÁUKA O HARMÓNII

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

**Príloha 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDBA SKLADBA (návrh) strana 49**

Vzdelávacia oblasť:

Matematika a práca s informáciami

KOMPOZIČNÉ TECHNIKY HUDBY 20. STOR.

ISCED 3B

Konzervatórium Hudba 8229 6,7 - 04 Hra na organe

Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha 3 strana 61

Vzdelávacia oblasť:
Matematika a práca s informáciami
HUDOBNÉ FORMY A ANALÝZA SKLADIEB
ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDBA SKLADBA (návrh) strana 54

Vzdelávacia oblasť:
Zdravie a pohyb
TELESNÁ VÝCHOVA
ISCED 3A, 5A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Človek a hodnoty
ETICKÁ VÝCHOVA
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Človek a hodnoty
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA
ISCED 3A

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha k štátnemu vzdelávaciemu programu gymnázia, učebné osnovy (návrh) ŠPÚ

Vzdelávacia oblasť:
Človek a svet práce
UMELECKÁ PRAX INTERNÁ
ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha 1 k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDOBNO DRAMATICKÉHO (návrh) strana 94

Vzdelávacia oblasť:
Človek a svet práce
UMELECKÁ PRAX VEREJNÁ
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':

Príloha 1k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDOBNO DRAMATICKÉHO (návrh) strana 96

Vzdelávacia oblasť:
Človek a svet práce
ZBOROVÝ SPEV
ISCED 3B

Konzervatórium Hudba 8229 6,7 - 04 Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 2 strana 19

Vzdelávacia oblasť:
Človek a svet práce
PRAX V ORGANOVOM SPRIEVODE
ISCED 3B, ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Prax v organovom sprievode je predmet odbornej umeleckej a umelecko-pedagogickej prípravy. Jeho náplňou je nadobúdanie praktických umeleckých skúseností a nových poznatkov podľa špecifických potrieb sprevádzaného nástroja, na základe spoznávania a naštudovania organového partu skladieb z rozsiahlej hudobnej literatúry všetkých štýlových období, určenej pre sólový nástroj a spev so sprievodom organu.

Počas štúdia získavajú žiaci pri vyučovaní predmetu prax v organovom sprievode aj rozsiahle vedomosti, schopnosti a zručnosti v umeleckej pedagogike, a to najmä metodiky a didaktiky. Preto sú po absolvovaní šesťročného štúdia schopní samostatne vytvárať umelecko - interpretačné výkony a vytvárať individuálne pedagogické koncepcie pre vyučovanie žiakov na základnom stupni umeleckého vzdelávania.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je osvojiť si praktické zvládnutie špecifik literatúry sprevádzaných nástrojov, spevu a organa ako súčasti symfonického orchestra. Žiak je schopný adekvátnej reakcie pri spolupráci so sólistom, s ansámblom.

3. Obsah predmetu

Žiak počas štúdia nadobudne praktické umelecké skúsenosti a nové poznatky podľa špecifických potrieb sprevádzaného nástroja, spozná a naštuduje viacero organových partov skladieb z rozsiahlej hudobnej literatúry všetkých štýlových období.

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

4. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Úvod do praxe v organovom sprievode
2. Praktické zvládnutie požadovaného repertoáru podľa zadelenia žiaka
3. Poznanie základov didaktiky vyučovania praxe v klavírnom sprievode
4. Používanie základných metodických postupov vyučovania praxe v organovom sprievode

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Praktické zvládnutie náročného repertoáru podľa typu sprevádzaného nástroja
2. Poznanie didaktiky vyučovania praxe v organovom sprievode
3. Používanie metodických postupov vyučovania praxe v organovom sprievode

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Praktické zvládnutie náročného repertoáru podľa typu sprevádzaného nástroja
2. Poznanie pedagogiky vyučovania praxe v organovom sprievode
3. Používanie didaktických a metodických postupov vyučovania praxe v organovom sprievode

Vzdelávacia oblasť:
Človek a svet práce
NÁUKA O ORGANE
ISCED 3B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Náuka o organe je predmet špeciálnej odbornej prípravy, ktorého obsahovou náplňou je poskytnutie základných informácií o konštrukčnej stránke nástroja, s cieľom pomôcť žiakom pochopiť zložitý mechanizmus jeho fungovania. Na základe týchto vedomostí možno potom očakávať ich lepšie preniknutie do technicko-výrazového ovládania nástroja. Náuka o organe je teda základným kameňom pre rozvíjanie umeleckého názoru a prejavu.

Učivo je rozdelené do dvoch častí. Prvá sa podrobne zaoberá vnútornou a vonkajšou stavbou a vybavením organa. Informuje o konštrukcii, úlohách a vzájomnej súčinnosti jednotlivých častí nástroja, na základe ktorej vzniká zvukový výsledok. V samostatnej kapitole je podaný popis kompletného vybavenia hracieho stola s vysvetlením funkcie každého zariadenia.

2. Ciele predmetu

Zvládnutie otázky zvukovosti: popis, charakteristika, menzúry a úlohy jednotlivých druhov píšťal v organe. Teoreticky orientuje žiakov v poznaní registrov, ich vzájomnom miešaní a spájaní v závislosti od regiónu a štýlu. V primeranej miere sa pertraktujú otázky registrácie, registračných zvyklostí a schém v jednotlivých krajinách s osobitným zameraním na špecifické požiadavky skladateľov.

Nadobudnuté vedomosti slúžia ako základ pre samostatnú zvukovú realizáciu skladieb.

Skúsenosti a znalosti žiakov majú byť doplnené praktickými ukážkami vnútra nástrojov, prípadne exkurziami do dielní na ich výrobu, zamerané na poznávanie organov rozmanitých dispozícií, veľkosti a typov.

3. Obsah vzdelávania

Hlavné témy:

Stavebné systémy organov

Hrací stôl

Pozitív

Vzdušnice, píšťaly, registre

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

2. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Úvod do predmetu
  - 1.1 Základné akustické pojmy: zvuk, tón. Vznik tónu. Vlastnosti zvuku
  - 1.2 Čiastkové (aliquotné) tóny, zvuk v priestore
2. Stavebný systém organa
  - 2.1 Vzduchové zásobenie: mechy, čerpadlá, regulátory, tlak vzduchu, vzduchovody
3. Vzdušnica a traktúra
  - 3.1 Tónová kancela. Traktúra hracia a registrová
  - 3.2 Mechanická traktúra. Zásuvková vzdušnica s mechanickou traktúrou
  - 3.3 Bodcová vzdušnica. Ihlová konštrukcia
  - 3.4 Registrová kancela. Kuželková a membránová vzdušnica
  - 3.5 Barkerova páka. Pneumatická traktúra. Elektrická traktúra
  - 3.6 Vplyv vzdušnice na kvalitu zvuku. Vplyv traktúry na hru
4. Úsporné zariadenia
  - 4.1 Transmisie, extenzie a unit-systém
5. Hrací stôl
  - 5.1 Technické parametre, klaviatúry, krátka a lomená oktáva
  - 5.2 Ovládanie registrov, pomocné zariadenia – spojky, vypínače
  - 5.3 Voľné a pevné kombinácie, elektronická pamäťová kombinácia
  - 5.4 Crescendo a žalúzie, tremolo
6. Prospekt a skriňa
7. Pozitív
8. Starostlivosť o organ a údržba
  - 8.1 Škodlivé vplyvy, odstraňovanie porúch
  - 8.2 Ochrana historických organov, smernice a postupy pri obnove

3. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Zvukové zariadenie organa: píšťaly
  - 1.1 Labiálne píšťaly, popis, tvary, materiál; vznik tónu v retnej píšťale
  - 1.2 Kryté, polokryté píšťaly a prefukujúce píšťaly
  - 1.3 Konštrukcia jazykových píšťal, vznik tónu v jazykovej píšťale, druhy a tvary
  - 1.4 Označenie výšky tónu
  - 1.5 Intonácia a ladenie píšťal, farba a vlastnosti zvuku jednotlivých píšťal
  - 1.6 Vplyv častí píšťaly na jej zvuk
2. Menzúry
  - 2.1 Konštantné a variabilné menzúry, menzúry Dom Bédosa
  - 2.2 Menzuračná prax 19.st., novodobá menzurácia
3. Registre
  - 3.1 Charakteristika základných registrov: principály, flauty, kryty, polokryty, sláčikové registre
  - 3.2 Aliquotné registre
  - 3.3 Zmiešané hlasy, mixtúry, výchvevné hlasy

- 3.4 Jazykové registre
- 4. Dispozícia organa
  - 4.1 Veľkosť, účelnosť a zvukové využitie organa
  - 4.2 Základná dispozičná zásada, funkčný princíp (Werkprinzip)
- 5. Registrácia
  - 5.1 Teórie registrovania, druhy registrácie: základné, sólové, plenové
  - 5.2 Zásady miešania registrov
  - 5.3 Registrácia talianskej hudby 16.-19. stor.
  - 5.4 Francúzske registračné umenie v 17. a 18. stor., skupinové registrácie
Plein jeu, Grand jeu, jeu de tierce, jeu de fonds
tarofrancúzske formy a spôsoby ich registrácie
  - 5.5 Nemecká registračná prax; všeobecné zásady registrovania barokovej hudby; "Organo pleno"; zvukový ideál Bacha;
zvukové stvárnenie jednotlivých foriem organového komplexu Bacha
  - 5.6 Registrácia hudby 19. stor.; nové zvukové princípy romantizmu v nemeckej organovej literatúre; F.Liszt a M.Reger; zvuková koncepcia C. Francka
  - 5.7 Registrácia hudby 20. stor.; zvuková osobitosť v skladbách O. Messiaena
  - 5.8 Techniky registrácie hudby konca 20.stor.

Vzdelávacia oblasť:
Človek a svet práce
PEDAGOGICKO – UMELECKÁ PRAX
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Predmet pedagogicko – umelecká prax je predmet odbornej umeleckej a umelecko-pedagogickej prípravy. Obsah predmetu zahŕňa oboznámenie a činnosť žiakov so základnými materiálmi (učebné plány, učebné osnovy), prácou s prostriedkami (s učebnicami a učebnými pomôckami) pre ZUŠ. Žiaci si osvojujú metódy práce s deťmi predškolského a mladšieho školského veku z hľadiska pedagogického a psychologického. Predmet má úzke medzipredmetové vzťahy k ostatným vyučovacím predmetom a to k metodike, pedagogike a didaktike, k psychológii a k pedagogickému semináru. S uvedenými vyučovacími predmetmi tvorí ucelený systém prípravy budúcich učiteľov ZUŠ.

Predmet stavia pred budúceho pedagóga konkrétne úlohy, v ktorých má možnosť uplatniť naučené metódy práce na rôznych modeloch a v rôznych výchovno-vzdelávacích situáciách. Predmet absolvujú žiaci prostredníctvom sledovania pedagogickej práce skúseného pedagóga – metodika organovej hry na ZUŠ alebo konzervatóriu. Je vhodné, aby žiak pozoroval prácu jedného žiaka ZUŠ počas dlhšieho obdobia, aby postrehol a zhodnotil vývoj riešenia konkrétnych problémov a výber metodických postupov pedagóga. Okrem nevyhnutného sledovania práce pedagóga je ale užitočné poskytnúť priestor žiakovi aj pre samostatnú prácu s modelmi na rôznych stupňoch tak, aby vedel reálne zhodnotiť svoju budúcu pedagogickú činnosť. Snaha pedagóga o prepojenie teórie s praxou by sa mala preukázať schopnosťou žiaka popísať a analyzovať vyučovací proces a riešenie problémov, ktoré sledoval, popisom a hodnotením typu žiakov a metodických postupov.

Z predmetu vykonávajú žiaci na konci štúdia záverečnú komisionálnu skúšku, ktorá je súčasťou komplexnej absolventskej skúšky. Pozostáva z modelovej vyučovacej hodiny žiaka (pedagogický výstup) a z ústnej skúšky z metodiky organovej hry. Obhajoba modelovej vyučovacej hodiny pred skúšobnou komisiou je podmienkou k zisku umelecko-pedagogickej spôsobilosti.

2. Ciele predmetu

Cieľom predmetu je osvojiť si a zvládnuť pedagogickú prax na vyučovacích hodinách. Žiak je schopný zvládnuť špecifické problémy organovej hry a riešiť ich v pedagogickej praxi na ZUŠ.

3. Obsah vzdelávania

Obsahom predmetu je aktívna systematická účasť na vyučovacej hodine, empirická skúsenosť a analýza tejto skúsenosti. Metodické pokyny ku spôsobu hry. Špecifické postupy pri vyučovaní prednesu.

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Špeciálna problematika náčuvov
2. Systematická návšteva vyučovacej hodiny skúsených pedagógov
3. Reflexia a analýza vyučovacieho procesu PHV (využitých metodických postupov, obsahu vyučovania) je prekonzultovaná na predmete metodika PHV a HN.

Skúšobná látka:

Na základe úzkej prepojenosti predmetov náčuvy PHV a HN a metodiky PHV a HN sú požiadavky na klasifikáciu z oboch predmetov zhodné

- 1) písomne vypracovaná seminárna práca (s tematikou typy vyučovacích hodín, štruktúra vyučovacích hodín, fázy a cykly vyučovacieho procesu, apod.)
- 2) príprava a realizácia modelového vyučovania a následné hodnotenie

6. ročník

(2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín)

1. Práca na technike manuálovej hry a pedálovej hry
  - 1.1 Kontrola hracieho aparátu, adaptácia klavírnej techniky na organ
  - 1.2 Prstovo-úderová technika. Metodické pokyny ku spôsobu hry so zreteľom na tvorbu tónov na organe. Štúdium z organovej školy
  - 1.3 Prekladanie prstov, glissandá, tiché výmeny. Kontrola prstokladov
  - 1.4 Špecifické techniky organovej hry
  - 1.5 Technika artikulácie. Legato, staccato, portato, leggiero
  - 1.6 Prípravná fáza a rozvíjanie pedálovej techniky. Súčasná hra manuálu a pedálu
2. Postupy pri vyučovaní prednesu
  - 2.1 Prízvuky, metrum a rytmus. Otázky voľby a zachovania tempa
  - 2.2 Artikulácia a frázovanie. Všeobecne k artikulácii hudby 16.- 18.st.
  - 2.3 Agogika. Kontrola všeobecných zásad používania agogických prostriedkov
3. Formy práce na vyučovaní
  - 3.1 Práca na výstavbe skladby. Analýza a osvojenie notového zápisu
  - 3.2 Práca na detailoch

Vzdelávacia oblasť:
Prierezové témy
ESTETICKÝ SEMINÁR
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 1k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDOBNO DRAMATICKÉHO (návrh) strana 102

Vzdelávacia oblasť:
Prierezové témy
DIPLOMOVÝ SEMINÁR
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

Vid':
Príloha 1k štátnemu vzdelávaciemu programu konzervatória,učebné osnovy odboru
HUDOBNO DRAMATICKÉHO (návrh) strana 104

Vzdelávacia oblasť:
Prierezové témy
INTERPRETAČNÝ SEMINÁR
ISCED 5B

Konzervatórium Hudba Hra na organe
Celkový počet hodín: 153

1. Charakteristika predmetu

Predmet špeciálnej odbornej prípravy Interpretáčny seminár sa zaoberá riešením interpretačných otázok organovej hry. Interpretácia je predmetom vlastnej činnosti každého hudobníka, je spôsobom podania hudobného diela a celým radom príslušných úkonov, ako je jeho porozumenie, dotvorenie, vysvetlenie, tlmočenie či zvukové stvárnenie. Aby celý proces pôsobil systematicky, je pre každého hráča nevyhnutné poznať i teoretické východiská, ktoré ho podnietia k tvorivej interpretačnej činnosti.

V hudobnej praxi je potrebné zohľadniť štýl doby, národné cítenie, nástrojovú štylizáciu, žánrové osobitosti a vlastnú výraznosť. Súhrn toho všetkého vytvára umelecký dojem. Preto je nevyhnutné zaoberať sa jednotlivými zložkami prednesu a ich pôsobnosťou.

Inštruktívny charakter predmetu si vyžaduje podať informácie, konkrétne návody na riešenie interpretačných otázok, aby sa tým pomohlo žiakovi vytvoriť si vlastný interpretačný rukopis. Konfrontácia rozličných poňatí a teórií napomáha zorientovať sa v spleť názorov, vytvára sa platforma pre tvorivú pracovnú atmosféru, pretože v oblasti umeleckej výpovede neexistuje iba jeden platný názor či prístup.

2. Ciele predmetu

Predmet má za cieľ rozšíriť vedomosti žiaka o aktuálnych poznatkoch, trendoch a smeroch v oblasti organovej interpretácie. Predmet prehĺbuje pohľad na interpretované dielo a prispieva tak k celkovej hudobnej spôsobilosti absolventa.

3. Obsah vzdelávania

Forma teoretických prednášok má byť doplnená počúvaním nahrávok najvýznamnejších interpretov histórie a súčasnosti, resp. diskusiou o interpretácii, ktorej cieľom je dospieť k väčšiemu porozumeniu skladieb pri vlastnom štúdiu ako i poznaniu ich čo najkorektnejšej interpretácie.

Hlavné témy:
Jednotlivé zložky interpretácie
Empirické prežívanie

4. Rozdelenie obsahu do ročníkov

5. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 33 hodín)

1. Výrazovosť v hre na organe
  - 1.1. Technika organového výrazu.
  - 1.2. Hlavné zložky organového prednesu.
2. Artikulácia
  - 2.1. Definícia artikulácie.
  - 2.2. Vplyv rozdielnosti nástrojov na techniku artikulácie.
  - 2.3. Staré prstoklady: pohľad na historickú prax a ich význam pre súčasnú interpretáciu.
  - 2.2. Vplyv starých prameňov na súčasné interpretačné tendencie.
  - 2.3. Účinnosť a výrazovosť legata.
  - 2.4. Vlastnosti a výrazové hodnoty portata.
  - 2.5. Použitie staccata a legiera v organovej hre.
  - 2.6. Štýlové zaradenie techniky hry „ordentliches Fortgehen“.
  - 2.7. Artikulácia tém a motívov. Základné artikuláčny pravidlá v starej hudbe.
  - 2.8. Artikulácia diel J.S.Bacha.
  - 2.9. Sledovanie nahrávok a dokumentov s interpretačnými výkonmi, profily interpretov, výklad, diskusia
3. Frázovanie
  - 3.1. Funkcia frázovania v starej hudbe.
  - 3.2. Výstavba fráz v romantických skladbách.
  - 3.3. Porovnanie interpretačného štýlu organových skladieb romantických skladateľov.
4. Úder na klávesy
  - 4.1. Miera možnosti ovplyvnenia tónu technikou hry
5. Agogika
  - 5.1. Historické pramene o význame agogickej hry.
  - 5.2. Agogické crescendo. Pôsobnosť acceleranda a ritardanda.
  - 5.3. Profily interpretačných osobností, sledovanie hudobných záznamov z diel romantických majstrov (Reger, Franck), príp. živá interpretácia (interpretačné výkony žiakov), diskusia.
6. Prízvuky
  - 6.1. Rytmické a agogické zvýraznenie ťažísk v skladbe.
  - 6.2. Štýlová akcentácia v interpretácii organových skladieb rôznych období (sledovanie a porovnávanie nahrávok).

6. ročník

(1 hodina týždenne, spolu 30 hodín)

1. Rytmus
  - 1.1. Rytmické prízvuky. Nevyhnutnosť rytmickej hry na organe.
  - 1.2. Bodkovaný rytmus. Staré spôsoby notácie.
  - 1.3. Nepravidelné rytmy.
  - 1.4. Pomlčky. Význam pomlčiek v hudobnom toku.
2. Metrum a tempo
  - 2.1. Inégality vo francúzskej hudbe 17.,18. st.

- 2.2. Objektívne a subjektívne faktory pri vnímaní tempa.
- 2.3. Spätosť zvuku s formou a ich vplyv na tempo v starej francúzskej hudbe. Počúvanie nahrávok interpretačných osobností.
- 2.4. Tempové označenia a ich výklad v starej nemeckej hudbe.
- 2.5. Tempo v Bachových dielach. Porovnanie temp v Bachových 5 skladbách na nahrávkach významných hráčov.
- 2.6. Problematika tempa v romantických dielach. M. Reger a jeho údaje.
- 2.7. Tempo v organových „symfonických“ skladbách C. Francka.
- 2.8. 20.st.: osobitná filozofia času a tempa u O. Messiaena.
- 3. Ornamentika
  - 3.1. Pôvod a význam ozdobovania.
  - 3.2. Talianska ornamentika v 16.-18.st.
  - 3.3. Francúzska ornamentika.
  - 3.4. Prídavné ozdoby.
  - 3.5. Ozdobovanie u španielskych a anglických majstrov.
  - 3.6. Ornamentika starých nemeckých majstrov a J.S.Bacha.
  - 3.7. Ornamentika v 19. a 20. st.
- 4. Diskusie k interpretačným výkonom, seminárne práce
  - 4.1. Živá interpretácia (interpretačné výkony žiakov) k preberaným interpretačným problémom.
  - 4.2. Profily interpretačných osobností, sledovanie hudobných záznamov, rozbor, výklad a diskusia.